

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИРОБНИЦТВА: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Актуальність обраної теми полягає в тому, що в умовах сучасного ринку при постійно зростаючих конкуренції і вимог клієнтів підприємства змушені постійно вдосконалювати організацію виробництва.

Особливе місце в процесі оптимізації діяльності підприємств займає впровадження сучасних технологій з урахуванням необхідності оцінки ефективності використання ресурсів при проведенні модернізації виробництва, що широко використовується в практиці західних компаній. Концепція управління ефективністю, побудована на основі філософії ощадливого виробництва, впровадження прогресивних технологій і усунення вузьких місць як в основному виробництві, так і в допоміжних службах підприємств, підвищення якості продукції, що випускається, і послуг; передбачає націленість на задоволеність споживачів, постійне підвищення результативності та ефективності бізнес-процесів, швидке і гнучке реагування на зміну зовнішнього середовища [1].

Останніми роками у зв'язку з підвищенням цін на ресурси, загостренням конкурентної боротьби стало активно використовуватися поняття управління ефективністю виробництва. Сьогодні політику підприємства слід розглядати в рамках промислової політики, яка здобуває нові риси, і у взаємозв'язку з нею. В сучасних умовах вона стимулює прогресивні структурні зрушення в реальному виробництві та впливає на ефективність діяльності. Наявність органічного зв'язку між економічною ситуацією в державі та рівнем прибутковості потребує підвищення ефективності використання виробничого потенціалу підприємства. Незважаючи на різноманіття факторів за сферами діяльності підприємства, в основі ефективного управління діяльністю лежить індивідуальний набір факторів, які повинні бути в полі зору менеджменту підприємства, оскільки під впливом тих або інших факторів формується виробничий потенціал, а він повинен бути вчасно реалізований для підвищення конкурентоспроможності й стійкого соціально-економічного розвитку підприємства, а якщо ні, то ріст потенціалу характеризує зниження ефективності керування підприємством [2, с. 187].

Передовий закордонний досвід свідчить, що якість, безперечно, є найбільш ваговою складовою конкурентоспроможності, але разом з тим, можливості реалізації продукції, крім якості, визначаються значним числом параметрів і умов, більшість з яких розповсюджується не тільки на товар, але і на підприємство, фірму і навіть країну [3, с. 104].

Визначаючи конкурентоспроможність як набір інститутів, політичних заходів і чинників, що визначають рівень продуктивності країни, Всесвітній

економічний форум (ВЕФ) розраховує рейтинг на основі комбінації загальнодоступних і власних спеціалізованих даних за 12 вимірами - складовими конкурентоспроможності, які спільно є всеосяжною оцінкою конкурентоспроможності економіки.

Україна в 2019 році втратила дві позиції в Індексі глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI) ВЕФ й опустилася на 85-те місце з 141 країни. Згідно зі щорічним звітом ВЕФ, основний регрес зафіксовано у сфері фінансових систем, в якій рейтинг України опустився на 19 позицій – до 136-го місця, й у сфері охорони здоров'я – на 9 позицій, до 101-го місця. Також дещо погіршилися показники впровадження ІКТ – із 77-го на 78-ме місце, макроекономічної стабільності – зі 131-го на 133-тє місце та інноваційних можливостей – із 58-го на 60-те місце. Водночас другий рік поспіль значно покращуються позиції країни за критеріями «ринок товарів» – з 73-го на 57-ме місце, «ринок праці» – з 66-го на 69-те місце та «інституціональний розвиток» – зі 110-го на 104-те місце. Сінгапур посів перше місце, обігнавши лідера торішнього рейтингу США, які посіли друге місце. Трійку лідерів закрит Гонконг, який у 2018-му році займав 7-му позицію. На 4-му місці Нідерланди, які повернулися до п'ятірки лідерів. На 5-му місці Швейцарія, яка з 2012 по 2017 рр. очолювала рейтинг, а в 2018 році відкотилася до 4-го місця. Загалом у рейтингу значиться 141 країна. Замикають список Конго, Ємен та Чад [4].

Багато в чому успішна економічна трансформація Сінгапуру обумовлена поєднанням трьох унікальних факторів: Сінгапур є невеликим островом-державою; Сінгапур історично розташований на перетині торгових шляхів Південно-Східної Азії; перший президент Сінгапуру Лі Куан Ю створив ефективну структуру державного управління. Особливим викликом для Сінгапуру був стрімкий економічний підйом Китаю та зростання конкурентоспроможності інших країн АСЕАН. Це вимагало від економіки Сінгапуру структурної адаптації через переорієнтацію на високотехнологічні галузі та підвищення продуктивності виробництва. Основними статтями експорту та імпорту Сінгапуру є верстати, технологічне оснащення та приладдя до них (зокрема електронні компоненти), нафтопродукти і хімікати. Зручне розташування Сінгапуру і першокласна інфраструктура його порту зробили це місто одним з найбільших в світі контейнерних портів поряд із Гонконгом і Шанхаєм [5, с. 10].

У США намітилося кілька головних напрямків в системі менеджменту:

– розвиток особистості працівника в цілях ефективного використання його трудового потенціалу. Це здійснюється шляхом надання можливостей удосконалювати майстерність, розвивати здібності, підвищувати знання, проявляти самостійність, збільшувати різноманітність праці;

– зміна основних форм мотивації праці, які в сучасних умовах являють собою нерозривне поєднання моральних і економічних форм стимулювання;

– розвиток виробничої демократії.

Суть розвитку виробничої демократії в переході від жорстких авторитарних форм управління працею до гнучких колективних форм, розширення прав участі рядового працівника в управлінні, надання йому можливості широко

висловлювати свою думку і брати участь в засудженні виробничих проблем. Наприклад, формування автономних бригад. Керівництво компанії делегує бригаді ряд функцій планування, контролю, оплаті праці, право самостійного вибору бригадира [6, с. 115].

Отже, сучасні підприємства повинні мати не тільки високе технічне оснащення і кваліфікований персонал, а й застосовувати передові форми управління ефективністю виробництва, раціонально використовуючи всі потужності, з урахуванням існуючої ринкової ситуації і здатність швидко реагувати на всі зміни. Програма вдосконалення управління ефективністю виробництва в умовах інноваційного розвитку дозволить забезпечити відповідність організації виробництва підприємства його цілям і перспективним планам, співвідношення форм і методів організації виробництва його матеріально-технічному базису.

Список використаних джерел:

1. Башилова В. П., Марченко В. М. Управління ефективністю діяльності машинобудівного підприємства. Актуальні проблеми економіки та управління : збірник наукових праць молодих вчених. 2016. Вип. 10. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/22504/1/4_6_Bashilova.pdf (дата звернення: 01.04.2021).
2. Лизунова О. М., Пуханов О. О. Забезпечення ефективності діяльності підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 12(1). С. 187-190.
3. Коваль Л. М., Русин-Гриник Р. Р. Світовий досвід управління організаційно-економічними механізмами конкурентоспроможності підприємства. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2011. № 3(1). С. 103-108.
4. Україна опустилася на 85-те місце в щорічному рейтингу конкурентоспроможності WEF. Інтерфакс-Україна : веб-сайт. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/617843.html> (дата звернення: 02.04.2021).
5. Журавльов О. В. Статистичне оцінювання результативності трансформаційних зрушень (на прикладі Сінгапуру): інституційний підхід. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2017. №1-2. С. 7-14.
6. Рудінська О. В., Ленська Н. І. Сучасна структура та ефективність методів менеджменту. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2016. Т. 15, вип. 2. С. 105-122.

УДК 331.5:351

Немченко Т. Б., к.філос.н., доц.,

Немченко Т. А.

*Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький*

СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

В умовах трансформації відносин держави, бізнесу та суспільства задоволення соціально-культурних потреб населення, розвиток соціальної інфраструктури за територіальною ознакою, впровадження передових досягнень